

„ de Hoocheyt van myn Vrouwe die Hertoginne van Parma Regente, op de
 „ Supplicatie by de Heeren ende Edelen gepresenteert op tfayt van de nyeuwe
 „ Predicatie, waeromme fullen die Supplianten hen daer na mogen reguleren.
 „ Act., onder Syn Ex^{te} name, tAntwerpen, tweeden dach van Septembri 1566.

(Getekent)

GUILLE DE NASSAU.

Ondertusschen hadt Prins Willem, op den vyfden van Herfstmaandt, van 't
 Stadhuis te Breda, in 't bywezen van den Schoutet, de Borgemeesteren en
 Schepenen dier Stadt, doen verkondigen de volgende Religions-Vrede, om
 binnen de Stadt en Lande van Breda agtervolgt te worden, ter tyd toe door
 den Koning, by advies der Algemeene Staten van den Lande, of ook by den
 Prins, anders zoude wezen vastgesteld.

„ Om van ons genedigen Heeren des Princen van Oraengien, Grave van
 „ Nassau ende Heere van Breda, &c. ende van derselver Syne Genad: Stadt
 „ Breda wegen te versien tegens alle dissensien, tweedrachten ende discorden,
 „ die om der Religien wil bynnen dese Syne Genad: Stadt ende Lande
 „ van Breda souden mogen opstaen, ende alle quaet ende inconveniënten
 „ die geschapen souden syn daer uut te ryfen, in tyts te obviëren, te ver-
 „ hueden ende te beletten, soo is van Syns Genad: ende der voirsz Synre
 „ Genad: Stadt wegen, tot peyse, ruste, vrede ende eendrachtigheyt van
 „ alle Syne Genad: goede ondersaten, voir dese tyt geordonneert, gestatueert
 „ ende overdragen.

„ In den yersten, dat nyemant, van wat state, qualiteyt oft conditie hy sy,
 „ deen den anderen omt fayt van der Religien, tsy van deen oft van dandere,
 „ oft in oft omd exerceren van deselve, en sal mogen injuriëren, misdoen oft
 „ misleggen, ~~behynderen oft beletten, met woorden oft met wercken~~, oft in
 „ enniger manieren, mer sal eest yegelyck blyven ende hem houden mogen
 „ in syn Religie ende int exerceren van deselve, onbehyndert ende onbelet
 „ van de ghene die van andere Religie souden mogen syn, oft van yemanden
 „ anders: Ende in soo verre yemanden om synder Religie wille, tware van
 „ deen oft van dandere, by yemanden ennigen overlast, hyndernisse oft belet
 „ gedaen werde, soo fullen de Borgers deser Stadt, ende andere ons genad:
 „ Heeren ondersaten, van wat Religie deselve oick mogen wesen, malcan-
 „ der daer tegens alle assistentie, behulp ende bystandicheyt doen, als goede
 „ medeborgers ende mede Ingesetenen, tot conservatie van den gemeynen
 „ peyse, vrede ende eendrachticheyt, Ende oft gevele dat yemant den an-
 „ deren met woorden oft met wercken injurieerde, sal de geinjurieerde sulcx
 „ te kennen geven den Wethouderen, om daer aff de kennisse te nemen,
 „ ende geslicht te worden, soo sy bevyn den sullen te behoiren, tsy by correctie
 „ van honne personen, oft anderssins, sonder dat alsulcke geinjurieerde hem
 „ daerom sal mogen wreken.

„ Dat de ghene van de nyeuwe Religie, oft soo men deselve noemen macht,
 „ hon Religie exerceren sullen moeten ter plaetsen die hen by de Overicheyt,
 „ te weten by onsen gened: Heere voirsz, oft van Syne Genad: wegen be-
 „ wesen syn oft bewesen sullen worden, ende nergens anders.

„ Dat nyemant tot ennige Predicatie en sal mogen comen met ennige weer-
 „ barige wapenen, dan alleenlick met hon dagelicx oft gewoonlick geweer,
 „ te wetten Rappier oft Dagge.

„ Dat een yegelyck, soo wel van deen als van dander Religie, gehouden
 „ sal syn te obtempereren en gehoirsaem te syn de Overicheyt, sonder by
 „ yemanden yet te doen, te attempereren oft voirts te stellen tegens de Or-
 „ donn: ende bevelen van onsen gened: Heere voirsz, ende van Syne
 „ Genad: Officiers ende Wethouderen, ende denselven in alle manieren voir
 „ te staen tot conservatie van den gemeynen welvaren, wel verstaende dat
 „ tselve nyet en sal syn in prejuditie van deen oft van dander Religie.

„ Dat egeen Predikanten oft Ministers van deen oft van dander Religie,
 „ en

„ en fullen mogen predicken seditieuselyck oft oproerlick, daer uut ennige se-
 „ ditie oft oproer soude mogen ryfen oft opstaen; welverstaende, dat voir
 „ geen seditieuse oft oproerige Predicatie verstaen en worden, straffingen
 „ van de abuysen oft erreuren in de Leeringe oft Ceremonien, oft tegens en-
 „ nige quade seden, leven oft manieren; behoudelick dat 't selve geschiede
 „ sonder ennige injurieuse woorden.

„ Ende om eenen yegelycken wel geassureert ende verzekert te syn
 „ vryelick te mogen blyven in syn Religie, soo wel in deen als in dandere,
 „ soo neemt de voirsz onse gened: Heere de Prince, alle Syn Genad: goede
 „ Onderfaten, soo wel van deen als van dander Religie; in Syne Genad: pro-
 „ tectie en sauvegarde, Bevelende mits desen allen Syne Genad: Officieren,
 „ elcken peyselick ende vredelick in syn Religie te houden; sonder ter faec-
 „ ken van dyen yemanden yet misdaen oft mislegt te mogen worden in en-
 „ niger manieren, uitgefondert de Anabaptisten, die Syne Genad: hyer inne
 „ nyet en wilt hebben begrepen.

„ Des worden oick van Syne Genad: wegen met desen seer scherpe-lyk
 „ verboden alle seditieuse ende opruerige fayten oft voorstellen, soo wel van
 „ deen als van dander parthye, soo dat in soo verre ennige sulcke gebuer-
 „ den, deselve van Syne Genad: gepunieert ende gestraft fullen worden nae
 „ exigentie van deselve.

„ Ende in soo verre yemandt contrarie den Ordonn: bovengescreven
 „ dede oft voortfelde te doen, deselve als Infrauteurs ende Perturbateurs van
 „ den gemeynen peyse, vrede ende eendracht, fullen van den voirsz ons
 „ gened: Heere wegen, sonder ennich verdrach daer aff gestraft worden, tly
 „ metter galge, of andersins, soo als men nae exigentie ende gelegentheynt der
 „ faecken oft delicten sal bevynden behorende.

„ Allet ghene des ende gelyck voirsz is onderhouden ende achtervolcht te
 „ worden, ende een yegelyck hem daer nae te reguleren, totter tyt toe by
 „ onsen alreghened: Heere den Coninck, by advyse van de gemeyne Staten
 „ van den Lande, oft oick by onsen gened: Heere den Prince voirsz, an-
 „ ders geordonneert sal syn. Onder ende achtervolgende welke Ordonnan:
 „ een yegelyck gehouden sal syn hem te submitteren. (*En was getekent*)

LOUIS DE NASSAU.

(*Onder stont*)

Duer bevel van myn genadigen
 Heer den Prince.

(*Ondertekent*)

JACOB TSERAERTZ. MICHEL PIGGEN.
 JACOB VLAS. N. STEELANT.
 JAN VOGELSANCK.

Omtrent het begin van den jaare 1567, naa den nederlaag te Oosterweel
 en de beroerte binnen Antwerpen, wierden de Predicatie overal in deze Lan-
 den verboden, ten welken einde Prins Willem, op den laatsten van Bloei-
 maandt, te Breda het volgende Bevel tegen dezelve liet afkondigen, waar by
 hy zyn ongenoegen tegen de oproerige Byeenkomsten, en den oploop die
 eenige maanden te voren aldaar was voorgevallen, te kennen gaf.

*Resolutie
 der Stadt
 Breda.*

„ WILHELM, by der Gratiën Goidts Prince van Oraengien, Grave tot Naf-
 „ sou enz. Heere tot Breda enz. Onsen Droffaert ende Schouteten der Stadt
 „ ende Lande van Breda Saluyt. Om te verhueden dat in toecomende tyden
 „ bynnen onse Stadt en Lande van Breda gelycke oploop, rebellie ende be-
 „ ruerte als sekere maenden geleden in onse Stadt van Breda ende daeromtrent
 „ is gebuert, nyet en geschiede, ende gesien hebbende dOrdonnantie by ende